

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-826/19 - 1

Kohtuasi C-826/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

13. november 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. oktoober 2019

Hageja ja apellatsioonkaebuse esitaja:

WZ

Kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

Austrian Airlines AG

AUSTRIA VABARIIK

[...]

Landesgericht Korneuburg

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria, edaspidi „eelotsusetaotluse esitanud kohus“) tegi apellatsioonikohtuna [...] kohtuasjas hageja **WZ** [...] *versus* kostja **Austrian Airlines AG** [...] seoses 250 euro ning viivise ja kulude nõudega, [...] menetledes hageja apellatsioonkaebust Bezirksgericht Schwechati (Schwechati esimese astme kohus) 24. juuni 2019. aasta otsuse [...] peale, järgmise

kohtumääruse:

I. Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

ET

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10; edaspidi „määrus (EÜ) nr 261/2004“), artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav kahe lennujaama suhtes, mis mõlemad asuvad kesklinna **[lk 2]** vahetus läheduses, kuid vaid üks neist jääb linna territooriumile, teine aga asub naaberliidumaal?

2. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti c, artikli 7 lõiget 1 ja artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et saabumise korral sama kohas, samas linnas või samas piirkonnas asuvasse teise sihtlennujaama on reisijal õigus saada hüvitist lennu tühistamise eest?

3. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõiget 1 ja artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et saabumise korral samas kohas, samas linnas või samas piirkonnas asuvasse teise lennujaama on reisijal õigus saada hüvitist lennu pikaajalise hilinemise eest?

4. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklit 5, artiklit 7 ja artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et tegemaks kindlaks, kas reisijale tekitatud ajakadu on kolm tundi või rohkem Euroopa Kohtu 19. novembri 2009. aasta otsuse Sturgeon jt (C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716) tähenduses, tuleb hilinemise arvutamisel lähtuda ajast, mil lend saabus teise sihtlennujaama, või ajast, mil reisija toimetati algses broneeringus ette nähtud sihtlennujaama või mõnda muusse lähedal asuvasse ja reisijaga kokkulepitud sihtkohta?

5. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et lende rotatsioonimeetodil teostav lennuettevõtja saab tugineda sündmusele, mis leidis aset ajal, mil asjaomast lennukit kasutati – hilisemast lennust loendades – kolmandal lennul enne vaidlusalust lendu, konkreetselt sellele, et äikese tõttu oli saabuvate lendude arvu vähendatud?

6. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et mõnda teise sihtlennujaama saabumise korral peab lennuettevõtja **[lk 3]** ise pakkuma vedu teise kohta, või nii, et reisija peab asjaomast vedu taotlema?

7. Kas määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 7 lõiget 1, artikli 8 lõiget 3 ja artikli 9 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et reisijal on artiklites 8 ja 9 sätestatud abi ja hoolitsuse pakkumise kohustuse rikkumise tõttu õigus hüvitisele?

II. Menetlus peatatakse, kuni Euroopa Kohus on teinud eelotsuse.

Põhjendus

Järgmiste asjaolude üle ei ole vaidlust või [...] on need kindlaks tehtud:

Hagejal oli kinnitatud broneering kostja teostatud lennule OS 940, mis pidi väljuma Klagenfurtist (KLU) 21. mail 2018 kell 18:35 ja saabuma Viini (VIE) 21. mail 2018 kell 19:20, ning kostja teostatud lennule OS 239, mis pidi väljuma Viinist (VIE) 21. mail 2018 kell 21:00 ja saabuma Berlin Tegeli lennujaama (TXL) 21. mail 2018 kell 22:20. Kostja suunas lennu OS 239 Berlin Tegeli lennujaama asemel Berlin Schönefeldi lennujaama (SXF), tegelikud lennuajad olid järgmised: väljumine Viinist (VIE) 21. mail 2018 kell 22:07, saabumine Berlin Schönefeldi (SXF) 21. mail 2018 kell 23:18. Viini ja Berlin Tegeli või Berlin Schönefeldi vahemaa on alla 1500 km, vahemaa Klagenfurtist Berliini ei ole tuvastatud. Lend suunati Berlin Tegeli lennujaama asemel Berliini Schönefeldi lennujaama seetõttu, et lend oli kolme minuti võrra ületanud Berlin Tegeli lennujaamas kehtiva öise lennu keelu kehtima hakkamise aega. Väljumise hilinemise põhjustas asjaolu, et [lk 4] – hilisemast lennust loendades – kolmas lend enne vaidlusalust lendu oleks pidanud väljuma Berlin Tegeli lennujaamast kell 14:40 ja saabuma Viini kell 15:45, kuid äikese tõttu määras Eurocontrol kostjale Viinis *slot*-ajaks alles 15:53. Järgmised lennud, nimelt – hilisemast lennust loendades – teine ja esimene lend toimusid põhiosas plaanijärgselt, kuid hilinemist ei suudetud enam tasa teha. Kostja ei pakkunud hagejale asendustrasporti Berlin Schönefeldi lennujaamast Berlin Tegeli lennujaama. Hagejal kulub Berlin Schönefeldi lennujaamast oma koju jõudmiseks 41 minutit, Berlin Tegeli lennujaamast 15 minutit.

Hageja palus mõista kostjalt välja 250 euro suurune hüvitis vastavalt määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklile 5 koosmõjus artikliga 7. Nõude esitamisel tugineb ta ühelt poolt sellele, et lend jõudis sihtkohta hilinemisega, teiselt poolt sellele, et hagejale ei pakutud transporti Berlin Schönefeldi lennujaamast Berlin Tegeli lennujaama. Määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõige 3 ei ole kohaldatav, kuna Berlin Schönefeldi lennujaam ei asu Berliini linnas.

Kostja vaidles hagi nõudele vastu, palus jätta hagi rahuldamata ja märkis, et hageja jõudis lõppsihtkoha Berliini 58minutilise hilinemisega, et Berlin Schönefeldi lennujaam asub hageja elukohast vaid 24 km kaugusel ja Berlin Tegeli lennujaam asub hageja elukohast vaid 8 km kaugusel. Mõlemal juhul on vaja elukohta jõudmiseks kasutada liiklusvahendit. Lisaks tugines kostja sellele, et tegemist oli erakorraliste asjaoludega määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses, hilinemise põhjustasid väga halvad ilmastikuolud.

Bezirksgericht Schwechat (Schwechati esimese astme kohus) jättis hagi rahuldamata ja märkis, et lennu suunamist Berlin Tegeli lennujaama asemel Berlin Schönefeldi lennujaama ei saa pidada [lk 5] lennuteekonna oluliseks muutmiseks, mistõttu ei saa lähtuda lennu tühistamisest. Lend hilines vähem kui kolm tundi. Määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõikest 3 tulenevat õigust reisijal ei ole, kuna reisija ei tõendanud, millised kulud tal sõiduga seoses tekkisid.

Hageja esitas esimese astme kohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse, milles ta väidab, et esimese astme kohtu õiguslik hinnang on ekslik, ning palub vaidlustatud otsust muuta ja hagi rahuldada.

Kostja palub vastuses apellatsioonkaebusele jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Landesgericht Korneuburgil kui apellatsioonikohtul palutakse teise ja viimase astme kohtuna teha otsus hageja nõuete kohta.

Asjaolu, et hageja lennu esimene väljumiskoht ega viimane saabumiskoht ei asu Bezirksgericht Schwechati (Schwechati esimese astme kohus) tööpiirkonnas, toob Euroopa Kohtu praktika (9. juuli 2009. aasta otsus Rehder, C-204/08, punkt 47, ning 7. märtsi 2018. aasta otsus flightright jt, C-274/16, C-447/16 ja C-448/16, punkt 48) kohaselt kaasa selle, et tegemist ei ole kohustuse täitmise koha järgse kohtualluvusega vastavalt määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punktile 1; seda asjaolu ei saa aga enam arvesse võtta, kuna pädev on see liikmesriigi kohus, kuhu kostja on ilmunud, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 26 lõikes 1.

Otsuse tegemine sõltub sellest, kuidas tõlgendatakse määruse (EÜ) nr 261/2004 sätteid, mille sisu ei ole sedavõrd ilmselge, et saaks lähtuda *acte clair*-ist. Sisuliselt on küsimus määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõike 3 tõlgendamises, nimelt kas kõnealune säte on konkreetsel juhtumil kohaldatav, kas asjaolusid tuleb käsitada tühistamise, hilinemise või omaette koosseisutunnusena, kas tuginemine erakorralistele asjaoludele on võimalik või mitte ja kas [lk 6] abi ja hoolitsuse pakkumise kohustuste rikkumise tõttu on reisijal õigus hüvitisele.

Eelotsuse küsimuste ülevaade

Esimene küsimus

Nii algse lennuplaani kohaselt sihtlennujaamana ette nähtud Berlin Tegeli lennujaama kui ka lennuplaani muutmise järgselt kasutatud Berlin Schönfeldi lennujaama peetakse Berliini lennujaamadeks, kuid Berliini linna territooriumil asub vaid Berlin Tegel. Esimese astme kohtu sedastuste kohaselt kulub hagejal Berlin Schönfeldi lennujaamast oma koju jõudmiseks 41 minutit, Berlin Tegeli lennujaamast 15 minutit. Küsimust, kas mõlemad lennujaamad asuvad ühes piirkonnas, hindavad menetlusosalised erinevalt. Apellatsioonikohtus lähtub esialgu sellest, et määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõige 3 on kohaldatav, kuna tegemist on ühe piirkonna lennujaamadega, hoolimata sellest, et need asuvad eri liidumaades. Seda järeldust põhjendab apellatsioonikohtus sellega, et suurlinnade rahvusvahelisi lennujaamu ei rajata üldjuhul mitte kesklinna, vaid äärelinna ja väljapoole linna territooriumi.

Teine ja kolmas küsimus

Õigus hüvitisele on hagejal siis, kui tegemist on määruses nimetatud tõrkega lennuveos. Lennureisist mahajätmist ei esine, lennu suunamist sama piirkonna teise sihtlennujaama on võimalik käsitada lennu tühistamisena või lennu hilinemisena. Järeldust, et tegemist on lennu tühistamisega, toetavad Euroopa Kohtu märkused 13. oktoobri 2011. aasta kohtuotsuses Sousa Rodriguez jt (C-83/10, punkt 30), mille kohaselt tuleb algsest lennuplaanist loobumist pidada

lennu tühistamiseks. Bezirksgericht [lk 7] Schwechati (Schwechati esimese astme kohus) arvates tuleb seevastu lähtuda lennu hilinemisega saabumisest, kuna lennuk jõudis lõppsihtkohta, nimelt Berliini linna, olgugi et hilinemisega. Lõpuks on võimalik, et määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõige 3 reguleerib lennuveo tõrke eraldi juhtumit, mida ei tule pidada tühistamiseks ega hilinemisega saabumiseks. Sellele järeldusele jõuab apellatsioonikohus kaalutluse põhjal, et vastasel korral puuduks viidatud sätel kohaldamisala. Õigus veole algsesse sihtlennujaama või mõnda muusse sihtkohta võiks samamoodi tuleneda määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõikest 1 või artikli 9 lõike 1 punktist c. Kui määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõikele 3 soovitakse omistada kohaldamisala, siis tuleb teha järelalus, et säte annab reisijale üksnes õiguse veole algsesse sihtlennujaama või mõnda muusse kohta, kuid ei anna tühistamise või hilinemise korral ette nähtud muid õigusi, eelkõige õigust hüvitisele, mida konkreetsel juhul nõutakse. Määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõikes 3 viidatud erakorraliste asjaolude esinemise hindamine langeks ära.

Neljas küsimus

Kui Euroopa Kohus jõuab järeldusele, et tegemist on hilinemisega, tekib küsimus, kuidas hilinemist arvutada. Pidades silmas, et määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõige 3 viitab sõnaselgelt algselle lennujaamale või muule kokkulepitud sihtkohale, näib loogilisena, et hilinemise arvutamisel ei tule aluseks võtta mitte aeg, mil reisija jõuab teise sihtlennujaama, vaid aeg, mil reisija jõuab algsesse sihtlennujaama või mõnda muusse kokkulepitud sihtkohta. Bezirksgericht Schwechat (Schwechati esimese astme kohus) lähtub küll sellest, et lend saabus selgelt vähem kui kolmetunnise hilinemisega. Ta jätab aga arvesse võtmata, et hageja [lk 8] esimese väljalennu koht oli Klagenfurt ja et lend algas Klagenfurtis (KLU) 21. mail 2019 kell 18:35 (Euroopa Kohtu 26. veebruari 2013. aasta otsus Folkerts, C-11/11, punkt 47).

Viies küsimus

Kui Euroopa Kohus peaks tegema järelduse, et reisijal on õigus hüvitisele, kuna lend on tühistatud või saabunud pikaajalise hilinemisega, tuleb hinnata kostja väidet, et tühistamise/hilinemise põhjustas erakorraline asjaolu. Apellatsioonikohtule teadaolevalt ei ole Euroopa Kohus oma praktikas veel selgitanud, kas sündmused, mis on toimunud rotatsiooni korras kasutatava lennuki – hilisemast lennust loendades – kolmandal lennul enne vaidlusalust lendu, annavad lennuettevõtjale õiguse seostada tühistamine või pikaajaline hilinemise sellise sündmusega, isegi kui see on toimunud samal päeval (vt määruse (EÜ) nr 261/2004 põhjendus 15). Kaheldamatult tõi käesolevas asjas toimunud *slot*-aja edasilükkamine kaasa selle, et kostja ei saanud lendu Berlin Tegeli lennujaama teostada algse lennuplaani kohaselt ehk enne öise lennu keelu kehtima hakkamist. Reisijate kaitstuse kõrge taseme tagamiseks tuleb siiski kontrollida, kas tuleks kohaldada piirangut, mis puudutab kitsamat ajalist seost (olenemata määruse (EÜ) nr 261/2004 põhjendusest 15) või rotatsiooni korras tehtavate lendude arvu.

Kuues küsimus

Kostja ei pakkunud hagejale määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõikes 3 ettenähtud vedu. Apellatsioonikohtu hinnangul ei ole oluline, et oma elukohta jõudmiseks pidi hageja nagunii kasutama liiklusvahendit. Mõeldav on, et hageja on parkinud oma sõiduki algsesse sihtlennujaama või teinud ettevalmistused kojusõidu muul viisil korraldamiseks, millest tulenevalt on ta olenemata lühikesest vahemaast Berlin Schönefeldi ja oma elukoha vahel endiselt huvitatud **[lk 9]** edasisõidust Berlin Tegeli lennujaama. Saksakeelne õiguskirjandus lähtub sellest, et lennuettevõtja peab pakkuma hoolitsust nagu toit ja joogid, hotellimajutus, aga ka vedu lennujaamast majutuskohata, mida tuleb tõlgendada nii, et lennuettevõtja peab kõnealuseid teenuseid osutama palumata, mitte alles reisijate nõudmisel [...]. Määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklit 8 peetakse üldiselt abistamist ette nägevaks sätteks ja seda eristatakse määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklist 9, mis näeb ette hoolitsuse. Tuginedes sellele, et määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 9 lõike 1 punktis c ette nähtud veoteenus on lähedane määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 8 lõikes 3 ette nähtud õigusega transpordile, lähtub apellatsioonikohtus esialgu sellest, et lennuettevõtja peab seda teenust reisijale pakkuma ka ilma viimase nõudmiseta (kohtujurist Sharpstoni ettepanek kohtuasjas Sousa Rodriguez jt, C-83/10, punkt 62).

Seitsmes eelotsuse küsimus

Kui lähtuda sellest, et kostjast lennuettevõtja ei ole täitnud oma kohustust toimetada reisija algsesse sihtlennujaama või mõnda muusse sihtkohta, siis on ta rikkunud määruse (EÜ) nr 261/2004 artiklites 8 ja 9 sätestatud kohustust. Liikmesriigi kohtud lähtuvad sellest, et abi ja hoolitsuse pakkumise kohustuse rikkumine toob lennuettevõtjale kaasa (vaid) kahjuhüvitise maksmise kohustuse (nt Amtsgericht Königs Wusterhauseni (Königs Wusterhauseni esimese astme kohus) 2. veebruari 2017. aasta kohtuotsus 4 C 1350/16 [...]). Euroopa Kohtu märkustele 13. oktoobri 2011. aasta kohtuotsuses Sousa Rodriguez jt (C-83/10, punkt 44) tuginedes teeb apellatsioonikohtus aga järelduse, et abi ja hoolitsuse pakkumise kohustuse rikkumine toob kaasa (ka) selle, et **[lk 10]** reisijatel on õigus hüvitisele (Landesgericht Korneuburgi 7. septembri 2017. aasta otsus 21 R 246/17z [...]). Kuna liikmesriigi kohtud käsivad seda küsimust erinevalt, on vaja, et seda selgitaks Euroopa Kohus.

[...] [menetluse peatamine]

Landesgericht Korneuburg [...]

Korneuburg, 29. oktoober 2019

[...]

[...] [allkiri]